

Vier generaties dokters: 'Als vader droom je daarvan'

Al honderd jaar drijft de familie Snijders een huisartspraktijk in het Limburgse Landgraaf. Gitte nam afgelopen jaar de praktijk over van haar vader Hans. Samen blikken ze terug.

In het eerste jaar na de Eerste Wereldoorlog fietst op 31 mei 1919 een jonge dokter door het Limburgse dorpje Nieuwenhagen. Het is de 26-jarige kosterszoon Sjef Snijders, als arts afgestudeerd in Utrecht en zojuist gedomobiliseerd als militair arts. Hij is op zoek naar een eigen praktijk in de regio Heerlen, waar hij is opgegroeid.

In zijn dagboek beschrijft hij hoe hij de dagen ervoor al bot heeft gevangen in andere dorpen, tot hij in de trein naar Heerlen een kennis treft. 'Ga het eens in Nieuwenhagen proberen. Daar hebben ze geen dokter, daar ligt een gouden toekomst voor je, de mensen stikken er in het geld', adviseert de kennis. Sjef vindt een plek en vestigt zich in het dorp, dat circa vijftienhonderd inwoners telt. Zij noemen hem tot op de dag van vandaag liefdevol 'Pake'. In de Kerkstraat huurt hij twee kamers. De voorkamer richt hij in als spreekkamer, in de slaapkamer komen de apotheek en zijn bed. Pake is niet ontevreden over de klandizie. 'Ik had natuurlijk niet zoveel werk als de veearts. De boeren waren

bezorgder voor hun paarden en ander vee dan voor hun gezin', vertelde hij eens – zo gaat het familieverhaal – over de beginperiode.

Honderd jaar later zitten zijn gepensioneerde kleinzoon Hans en diens dochter Gitte samen in de praktijk die zij van hem overnam. Ze blikken terug op een eeuw dokters 'Sjniêdesj' in Nieuwenhagen, dat sinds 1982 deel uitmaakt van Landgraaf dat nu 40 duizend inwoners en zestien huisartsen telt. Ze zijn allebei huisarts geworden, zoals vele nakomelingen van de pater familias voor geneeskunde kozen. Tijdens het gesprek wijzen ze regelmatig naar het levensgrote schilderij van de stichter van de praktijk pal naast Gittes bureau. Daarnaast hangt een schilderij van diens zoon Leon, de tweede generatie in de Snijders-dynastie. Hans werkte ruim tien jaar samen met zijn vader Leon tot deze in 1990 met pensioen ging. Met zijn dochter Gitte organiseerde Hans afgelopen weekend het eeuwfeest van de praktijk. 'Het is uniek in Nederland, vier generaties in dezelfde praktijk. En dan nu het honderdjarig bestaan van de praktijk Snijders. Ik heb gegoogeld maar niet kunnen vinden dat dit vaker is gebeurd', zegt Hans.

Geen dienstbevel

Voor Gitte was niet meteen duidelijk dat ze de praktijk van haar vader zou overnemen. 'Ik ben hier eerst komen waarnemen. Maar ik voelde me meteen als een vis in het water', zegt ze. 'De mensen hier in de praktijk hebben veel humor. Daarnaast kreeg ik direct alle vertrouwen van ze. "Ach, je binne ne Sjniêdesj", zeiden ze dan.' Had haar vader daarop gehoopt? 'Ik wist dat dat zo ging, mij is dat ook overkomen', zegt Hans beslist. Hij is er dolgelukkig mee. 'Wie heeft zo'n dochter? Als vader droom je ervan dat je bedrijf overgenomen wordt door een van je nazaten. Maar er was geen sprake van een dienstbevel', grapt Hans met een knipoog naar de familiegeschiedenis. Ook de oude Pake zag zijn kinderen graag in zijn voetsporen treden. De vier jongens moesten geneeskunde studeren, de vier meisjes met artsen trouwen. Drie van de vier zonen van Pake werkten in zijn praktijk in het ouderlijk huis, Villa Heiveld. Zoon Leon kwam in 1950, zoon George volgde een

Kerkstraat (nu: Heigank) rond 1912. Sjef – of 'Pake' – Snijders begon zijn praktijk in 1919 in deze straat op nummer 62 in Nieuwenhagen, sinds 1982 onderdeel van Landgraaf.

Hans Snijders: 'Als vader droom je ervan dat je bedrijf overgenomen wordt door een van je nazaten.'

paar jaar later. Aan de situatie van drie huisartsen Snijders in één praktijk maakte Leon in 1957 een eind. Met de helft van de achtduizend patiënten van zijn vader verliet hij de monumentale Villa Heiveld en vestigde zich in een nieuwgebouwde praktijkwoning om de hoek. Zijn broers George en later John zetten met de andere helft vader Pakes praktijk in de villa voort. De tweede generatie Snijders werd geconfronteerd met de ziekmakende gevolgen van het sluiten van de mijnen in de jaren zestig en zeventig. 'In één klap waren duizenden mensen werkeloos. Ze wisten met zichzelf geen raad. Dan krijg je drankzucht en echtscheidingen naast lichamelijk lijden door stoflongen', vertelt Hans. Na het overlijden van John in 1995 stond er geen derde generatie Snijders klaar en werden villa en praktijk verkocht. Pake was geliefd, maar auto-

'Als je niet doet wat ik zeg, ga je dood'

JEAN FRASSEN FOTOGRAFIE

Gitte Snijders: 'Ik ben hier eerst komen waarnemen. Maar ik voelde me meteen als een vis in het water.'

ritair en stuurde zijn patiënten soms weg met de woorden: 'Als je niet doet wat ik zeg, ga je dood.' Gitte begon in 2015 met één dagje per week waarnemen, maar dat werden er al gauw drie. Gitte: 'Als je huisarts wordt, wil je een band met je patiënten. En als je gaat waarnemen, mis je dat. Echt contact met mensen heb je niet, want het is niet langdurig. De betrokkenheid van de patiënten hier verbaasde me. De mensen kenden mij, de hele familie werd besproken, mijn ooms. Als huisarts ben je betrokken, maar de patiënten zijn ook heel betrokken bij de huisarts.' Ter gelegenheid van het jubileum brachten patiënten het oude naambord langs van de straat die genoemd is naar Gittes overgrootvader, de P.J. Snijderslaan. Dat hadden ze al die tijd bewaard.

Ziek gebied

Zitten er ook nadelen aan om een praktijk van je vader over te nemen? 'Het schept verwachtingen', zegt Gitte. 'Ze denken dat ik identiek ben aan mijn vader, hetzelfde reageer. Maar ik leg mijn grenzen anders. Ik ben praktijkhouder, maar ook moeder. Ik moet beide managen en dat maakt dat ik meer op mijn strepen

FAMILIEPORTRET

moet staan. Dat was denk ik makkelijker voor mijn vader. Het gezin werd gerund. Het maakte niet uit hoe laat mijn vader thuis was. Maar mijn man is cardioloog in opleiding, we zitten allebei met diensten', zegt Gitte. Hans vult aan: 'Wij hadden in het begin iedere nacht dienst. En toen kwam in de jaren negentig de huisartsenpost Nightcare en kregen we een beetje lucht. Toen ik hier in het begin kwam, moest ik aan tafel komen zitten bij mijn vader en mijn oom John, die in Villa Heiveld praktijk hield. "Jij wou hier huisarts worden? Dan doe je vanaf nu alle diensten", zeiden ze. Dus ik had drie weekenden dienst in de maand en een weekend niks. Na bijna twee jaar trok ik aan de bel, omdat mijn vrouw op haar achterste benen stond.' Gitte herinnert zich: 'Je hebt momenten gehad dat je bijna in slaap viel aan tafel.' Hans: 'Ik wil niet zeggen dat het verkeerd is, je leert ontzettend veel als je weekenddiensten draait. In dit gebied was ik ook 's nachts veel bezig. We zitten hier met cardiovasculaire ziekten en longproblemen, gigahoog vergeleken met de rest van Nederland. Het is echt een ziek gebied. Dat heeft te maken met het mijnverleden en de lifestyle. Daar hebben we het jubileumweekend overigens aandacht aan besteed met een gezonde markt.' De patiënten die nog in de mijnen hebben gewerkt, zijn in de praktijk inmiddels op één hand te tellen.

Automatiseringsgolf

In de veertig jaar dat Hans zou praktiseren, veranderde het vak enorm. 'Toen ik in 1979 begon bij mijn vader Leon was er alleen een klappersysteem met specialistenbrieven. Mijn vrouw is toen als de wiedeweerga met een kaartsysteem begonnen en toen het

Rond 1925 laat 'Pake' een huis bouwen in de Kerkstraat (nu: Heigank 132) in Nieuwenhagen om in te wonen en praktijk te houden. De inwoners van Nieuwenhagen noemen het Villa Heiveld, 'Pake' geeft de villa de naam 'Welcome'.

klaar was, zei haar broer die in Amerika werkte: "Had het meteen in de computer gezet." De automatiseringsgolf die volgde heeft bloed, zweet en tranen gekost', vertelt Hans. Wat hij introduceerde viel niet altijd in goede aarde. 'Ik herinner me nog dat mijn vader in de spreekkamer wees naar mijn computer en zei: "Met dat ding wil ik niets te maken hebben, dat is iets van mijn zoon."' De computer vereenvoudigde het declareren bij de tientallen ziekenfondsen. Hans: 'Om aan het eind van de maand te zien wat ik

VIER SNIJDERS-GENERATIES IN LANDGRAAF

Sjef ('Pake') (1893-1974)

1919

Leon (1921-2010) en broers

1950

Hans (1952)

1979

1995

had verdiend, was altijd een heel puzzelwerk. Dat deed mijn vrouw, zij moest gewoon meewerken met vijf kinderen.' Gitte groeide op in het huis waarin ook de praktijk zat en herinnert zich goed dat haar moeder dat werk deed: 'Er kwamen mensen met wonden aan de deur. En elke week hoorden we het gehuil van het babyspreekuur.' Ook Hans zag zijn moeder, en zijn oma, meewerken in de praktijk. Hans' vader Leon woonde met zijn jonge gezin op een flatje. 's Ochtends ging Leons vrouw met de kinderen naar het doktershuis in de villa. Ze werkte mee in de apotheek en de kinderen zaten dan bij oma in de kinderkamer. Oma declareerde en paste tegelijk op de kleinkinderen.

Voor Gitte worden declaraties geautomatiseerd verstuurd. Ze nam van Hans een moderne praktijk over met een POH-ggz, -ouderenzorg en -somatiek. 'Ik heb wel ingezet op elektronisch inschrijven voor afspraken, maar dat is niet gelukt. De mensen willen de assistente spreken', zegt Gitte. Hans ziet dat ze een strenger afsprakenbeleid heeft. 'Daar is niet iedereen het mee eens. Af en toe komen mensen dan zelfs bij mij aan de deur. Soms bel ik Gitte dan en probeer ik een afspraak te regelen of ik app haar dat ze even moet bellen.' Ze lachen erom. Hans zegt dat hij de touwtjes verder wel makkelijk uit handen gaf. Gitte merkt op dat hij zijn patiënten in het begin nog graag volgde: 'Zodra hij me zag vroeg hij hoe het ging met die en die. "Pap, hou op!", riep ik dan.' ■

Met dank aan huisarts Pieter Snijders, broer van Hans, voor de waardevolle aanvullingen op het gesprek.

Gitte (1985)

2018

VELDWERK

DE NEUROCHIRURG

CARMEN VLEGGEERT-LANKAMP
is werkzaam in het LUMC

Hoop als laatste houvast

'Carmen, onthoud dat mensen hoop moeten kunnen houden. Zonder hoop geen leven.' Dat leerde mijn oude, wijze opleider mij. En dat was wel een slimmerd, daar kon je maar beter naar luisteren. Toch is de balans niet altijd even gemakkelijk te vinden tussen het vertellen van een eerlijk en duidelijk verhaal en het geven of laten houden van hoop.

Zo is er een dame die ik al langere tijd op mijn poli zie. Jaren geleden heeft een tumor haar een bijna volledige dwarslaesie bezorgd. Na decompressie van het ruggenmerg herstelde ze maar matig. Ze kon net weer, heel moeizaam, achter de rollator lopen, toen ze achteruitgang door een recidief. Na nog een operatie en bestraling kwam de tumor toch terug en was haar verbetering slechts met een enorm vergrootglas te vinden. Ik heb destijds, al jaren terug, een indringend gesprek gevoerd met haar en haar familie. Ik legde ze uit dat de verwach-

ting op verbetering nihil is en dat ze zich hierop moesten instellen. Tijdens dat gesprek stelde ze zeer adequate vragen, waarbij ze steeds de vinger op de juiste – zere – plek legde. En toch

'DUS U DENKT WEL DAT HET NOG GOEDKOMT?'

vroeg ze me ten slotte hoelang het dan nog zou duren voor ze weer zou kunnen lopen. Aangezien een en ander toen nog vers was, had ik weinig moeite met dan maar te antwoorden dat we dat moesten afwachten. Terwijl ik echt dacht dat er geen herstelmogelijkheden waren. Nu zie ik haar elk halfjaar. Medisch gezien is dat niet nodig, maar ze wil zich ergens aan vastklampen. We maken dan ook altijd een 'plaatje' dat ik dan uitgebreid met haar bespreek. Let wel: de plaatjes geven geen reden tot vreugde. Weer stelt ze dan goede vragen en net als ik denk dat ze het echt begrijpt, vraagt ze: 'Dus u denkt wel dat het nog goedkomt?' En ik, lafaard, hoor mezelf dan zeggen: 'We wachten het af mevrouw. Over een halfjaar zie ik u weer en wie weet hoe u er dan aan toe bent.' Dankbaar verlaat ze m'n kamer. Eerlijkheid heeft z'n grenzen.